

Torah from Around the World

*De Eeuwige zal macht aan zijn volk verlenen,
de Eeuwige zal zijn volk zegenen met vrede.*

Tehilliem 29:11

Sjabbat 25 november 2023/12 Kislew 5784, Wajetsee, Beresjiet/Genesis 28:10 - 32:3

Tanach blz. 55 - 65

Haftara: I Melachiem/I Koningen 3:3 - 15

Tanach blz. 675 - 676

Vertaler: Paula Reisner

Commentaar: **Rabbijn Rick Schechter** is geestelijk leider van Temple Sinai of Glendale in Glendale, California.

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

'Zielevorming': leven in de toppen, de dalen en alles daartussenin

"Wij zijn van het spul waar dromen van worden gemaakt," schreef Shakespeare ooit. In de sidra van deze week komen we één van de beroemdste dromen uit de westerse literatuur tegen: Ja'akov's ladder. Sidra Wajetsee beschrijft de droom die Ja'akov heeft, terwijl hij het land Israël verlaat voor Haran, het thuisland van zijn moeder.

Misschien herinnert u zich nog dat Ja'akov in de droom een ladder of trap ziet die van de aarde naar de hemel reikt, met engelen die de ladder beklimmen en afdalen. De aanwezigheid van God 'staat' bovenaan de ladder. God roept van daaruit naar Ja'akov en nodigt hem uit om het verbond aan te gaan dat God heeft gesloten met Ja'akovs ouders, Jitschak en Rivka, en zijn grootouders, Avraham en Sara. God vertelt Ja'akov dan dat God altijd bij hem zal zijn. Bij het ontwaken uit dit opmerkelijke visioen kijkt Ja'akov om zich heen en roept dan uit: "God was echt op deze plek, en ik wist het niet. . . en hij beseft 'Wat een geweldige plek is dit!'" [Beresjiet 28:16-17]

Onze traditie leert ons dat engelen (ja, het jodendom heeft een sterke engelentraditie) de ladder 'op- en af gingen', omdat de engelen die Ja'akov hadden vergezeld op zijn reis door het land Israël hun rol hadden vervuld en nu omhoog gingen naar de hemel, terwijl een nieuwe groep engelen uit de hemel neerdaalde om Ja'akov te vergezellen op zijn reis buiten het land Israël.

Hoe het ook zij, wat mij het meest opvalt aan deze engelen die naar de hemel 'stijgen en dalen' is dat deze opwaartse en neerwaartse beweging ook ons leven lijkt te weerspiegelen.

Het weerspiegelt zeker dat van Ja'akov. Zijn leven is een aaneenschakeling van ups en downs, pieken en dalen. Net als Ja'akov zouden we soms willen dat het leven anders was: "Alleen de toppen zonder de dalen, alstublieft, dankuwel!" Wij verlangen vaak naar de triomfen, de successen, de 'piek'-ervaringen. Tijdens de tussenliggende momenten – waarin een groot deel van het leven zich afspeelt – wachten we misschien gewoon onze volgende grote prestatie af, onze volgende vakantie of ons volgende grote evenement of feest. Een groot deel van het spirituele leven is ook gericht op de opwaartse richting – de bergtop, het transcendente, de hemel, gelukzalige, buitengewone ervaringen.

Toch is er ook nog een andere waardevolle richting in het leven: de vallei in, de diepte in, misschien zelfs de schaduwen van het bestaan in. Onze opwaartse beweging wordt in evenwicht gehouden door een neerwaartse beweging (zoals de engelen in de droom van Ja'akov). Hemel *en* aarde. We moeten beide omarmen.

Het was de Jungiaanse psychotherapeut en voormalig kloosterling Thomas Moore die dit punt in de jaren negentig diepgaand naar voren bracht met zijn bestseller *Care of the Soul*. Moore viert de neerwaartse, 'dalende' beweging in het menselijk leven. Voor Moore gaat 'ziel' over diepten, mysteries, schaduwen, complexiteiten, zwaarte; dit in tegenstelling tot 'geest', die licht, helder, luchtig, transcendent en naar boven gericht is. Moore en zijn gevierde leraar James Hillman z'! [*zichrono liwracha*] spraken vaak over 'naar beneden groeien' – dat wil zeggen: het toevoegen van inhoud, gewicht en diepte aan ons karakter en onze levenservaring.

Denk aan de momenten in je leven die complex, zwaar of zelfs moeilijk voor je waren. Misschien was het een familieconflict, een of ander verlies, of een carrièrestrijd. Heb je, nadat je door deze dalen bent gekomen, juist meer wijsheid, meer mededogen, meer betekenis, meer verbeeldingskracht, meer rijkdom, meer 'soul' ontdekt?

De dichter John Keats schreef: "Noem de wereld als je wilt 'het dal van zielevorming'." Vallei en ziel gaan inderdaad samen. Misschien is dat de reden waarom Psalm 23 ons zo diep raakt:

"Al gaat mijn weg door een donker dal, ik vrees geen gevaar, want U bent bij mij . . . u zalft mijn hoofd met olie, mijn beker vloeit over."

Onze ervaring van het dal leidt ons, niet minder dan onze ervaring van de hoogten, naar het besef van de volheid van het leven. Door het stijgen en dalen vloeit onze beker over.

Moge ieder van ons zowel de dalen als de hoogtepunten van ons leven omarmen. Mogen wij de rijkdom en zielegroei ontdekken die plaatsvindt tijdens de moeilijke en donkere tijden van ons leven. Mogen wij het onvermijdelijke zien als een kans om te groeien in wijsheid en mededogen, zodat we, ongeacht onze omstandigheden, echt kunnen zeggen, "Mijn beker vloeit over, want ik besef dat God op deze plek is."